

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 11Co/195/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7119211350
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 12. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jarmila Čabaiová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2022:7119211350.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jarmily Čabaiovej a sudcov JUDr. Martina Kolesára a JUDr. Borisa Brondoša v spore žalobcu: A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C., D. XX, zast. JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom so sídlom v Prešove, Jesenná 8, proti žalovanému: SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik, so sídlom Bratislava, Martinská 49, IČO: 36 022 047, Odštepny závod Košice, Ďumbierska 14, Košice, o zaplatenie 6.929,28 € s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku 38C/30/2019-264 zo dňa 25.6.2020 Okresného súdu Košice I

rozhodol:

M e n í rozsudok tak, že žalobu zamietá.

Priznáva žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

Okresný súd Košice I (ďalej „súd prvej inštancie“ alebo len „súd“) napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 6.929,28 € spolu s 5 % úrokmi z omeškania ročne od 17.9.2019 do zaplatenia, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I.) a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktoré žalovaný zaplatí na účet právneho zástupcu žalobcu do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške tejto náhrady (II.).

V celom rozsahu týmto rozsudkom vyhovel žalobe, ktorou sa žalobca domáhal od žalovaného zaplatenia sumy 6.929,28 € s prísl. titulom vydania bezdôvodného obohatenia na tom skutkovom základe, že je výlučným vlastníkom nehnuteľností: parcely reg. C – KN č. 3302/75 - vodná plocha o výmere 203 m² evidovanej na LV č. XXX pre kat. územie E. a parcely reg. C – KN č. 3302/76 - vodná plocha o výmere 198 m² evidovanej na LV č. XXXX pre kat. územie E., ktoré v zmysle rozhodnutia Okresného úradu Prešov, odboru starostlivosti o životné prostredie č.j. OU-PO-OSZP3-2019/003731-04PG zo dňa 16.1.2019 sú pozemkami, po ktorých preteká vodný tok Delňa, v preloženom koryte ako umelý vodný tok na základe rozhodnutia Obvodného úradu životného prostredia v Prešove č.j. 1/2011/01250-007/VK z 19.10.2011, správcom ktorého (vodného toku Delňa) je žalovaný, ktorý užíva predmetné pozemky vo výlučnom vlastníctve žalobcu, spolu vo výmere 401 m², bez právneho dôvodu a uzavretej nájmovej zmluvy, čím sa žalovaný na úkor žalobcu bezdôvodne obohacuje. Žalobca sa domáhal od žalovaného zaplatenia náhrady za užívanie pozemkov v jeho vlastníctve za obdobie od 9.10.2017 (vrátane) do 8.10.2019, t.j. za 2 roky späť od podania žaloby a žiadal priznať celkom sumu 6.929,28 €, z toho za rok 2017 (84 dní) - 797,34 €, za rok 2018 (365 dní) - 3.464,64 € a za rok 2019 (281 dní) sumu 2.667,30 €, vo výške všeobecnej hodnoty nájmu pre parcely reg. E - KN č. XXX/X o výmere 203 m² a č. XXX/X o výmere 198 m² v k.ú. E. (z ktorých boli vytvorené predmetné pozemky na základe geometrického plánu č. 33-3/2018 zo dňa 22.10.2018 vyhotoveného Ing. Antonom Fabianom č. G1-2142/18 zo dňa 5.11.2018), stanovenej súkromným znaleckým posudkom č. 20 zo dňa 11.9.2017 znaleckého ústavu Technickej univerzity v Košiciach, Stavebná fakulta, Vysokoškolská 4, Košice, za rok 2017 vo výške 8,64 €/m²/rok. Žalobca

poukázal na rozsudok Okresného súdu Košice I č.k. 13C/20/2018 zo dňa 3.5.2019, ktorým súd vyhovel ním podanej žalobe o vydanie bezdôvodného obohatenia proti žalovanému za užívanie pozemkov v jeho vlastníctve za iné obdobie, ako aj na geometrický plán č. 33-3/2018 dňa 22.10.2018 vyhotovený F. G. H. v tomto konaní, taktiež na totožné spory vedené proti žalovanému na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 36C/45/2008 (rozsudok 36C 45/2008-266 zo dňa 1.4.2014 vo veci žalobcu F. F. I.) a pod sp. zn. 24C/2/2018 a na rozsudky Okresného súdu Prešov č.k. 12C/79/2011 zo dňa 18.3.2014 a 20C/14/2016 zo dňa 27.3.2017, ako aj na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove zo dňa 10.1.2013.

Žalovaný uplatnený nárok neuznával, pričom v podanom odpore proti platobnému rozkazu i v priebehu celého konania sa bránil predovšetkým námietkou nedostatku svojej pasívnej legitímácie a aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, ktorú odôvodňoval tým, že medzi stranami sporu neexistuje právny vzťah z bezdôvodného obohatenia, z ktorého by žalobcovi vzniklo právo na požadované peňažné plnenie od žalovaného, nakoľko žalovaný (ako štátna organizácia Ministerstva životného prostredia SR určená pre správu vodných tokov) neužíva pozemky vo vlastníctve žalobcu, a ani veci (objekty) na týchto pozemkoch nie sú a nikdy neboli v jeho vlastníctve. Z obsahu žaloby a predložených listinných dôkazov žalovanému nevplynulo, že by k užívaniu dotknutých pozemkov malo dochádzať jeho činnosťou, resp. že by užívanie malo spočívať v inom než v tom, že uvedenými pozemkami preteká vodný tok s umelým korytom, ktorý je vo vlastníctve Slovenskej republiky, ktorú nemožno stotožňovať so žalovaným. Akcentoval znenie ust. § 5 ods. 2 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku, podľa ktorého štátny podnik nezodpovedá za záväzky štátu. Okrem toho namietal, že správu vodných tokov, ktorú vykonáva výlučne na základe vodného zákona, nemožno stotožňovať so správou majetku štátu, a preto žalovaný ako správca vodného toku nemôže užívať pozemky bez právneho dôvodu a na jeho strane nedochádza k vzniku bezdôvodného obohatenia. Mal za to, že žalobca zamieňa, resp. nerozlišuje pojmy správa vodných tokov a správa majetku štátu, čoho výsledkom je neudržateľný záver, aj v kontexte žalobcom predložených rozhodnutí Najvyššieho súdu ČR k problematike správcovstva majetku štátu - že vodné toky by mali dokonca tvoriť obchodný majetok štátneho podniku. Žalovaný poukázal tiež na ust. § 48 ods. 1 druhá veta zák. č. 364/2004 Z.z. o vodách (vodný zákon), vrátane poznámky pod čiarou k odkazu 3, ktorým zák. ustanovením sa zabezpečuje vo verejnom záujme nielen ochrana výlučného a nevyhnutného vlastníctva štátu k pozemkom koryta vodného toku aj prostredníctvom správy žalovaného, ale taktiež samotné nadobudnutie vlastníctva štátu k týmto pozemkom korýt priamo zákonom (Čl. 20 ods. 2 Ústavy SR). Za platnej právnej úpravy, resp. vychádzajúc z právnej úpravy platnej v roku 1975, sa deklarované vlastníctvo žalobcu (ako aj postupcu) javí ako neprípustné a nesprávne evidované v katastri nehnuteľností.

Súd prvej inštancie vykonal stranami navrhnuté dokazovanie a uplatnený nárok právne posúdil podľa ustanovení § 488, § 489, § 494, § 123, § 126 ods. 1 prvá veta, § 451 ods. 1 a 2 a § 563, § 517 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), § 4d ods. 1, § 43 ods. 1 a 2, § 45 ods. 1, § 49 ods. 2, § 50 ods. 5 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách (vodný zákon, v znení účinnom od 1.12.2016, t.j. v čase vzniku bezdôvodného obohatenia) a § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. Vykonaným dokazovaním mal preukázanú aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu v danom spore, a to zápisom jeho výlučného vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. XXXX pre kat. územie E., okres C., J. C., k parcele č. XXXX/XX o výmere 198 m² - vodná plocha, ako aj na liste vlastníctva č. XXX k parcele č. XXXX/XX o výmere 203 m² - vodná plocha, preto námietku žalovaného ohľadne nedostatku aktívnej legitímácie žalobcu považoval za nedôvodnú. Súd mal za nesporné, že na predmetných parcelách v zmysle rozhodnutia Okresného úradu Prešov, odboru starostlivosti o životné prostredie, oddelenia ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia zo dňa 16.1.2019, preteká vodný tok Delňa. V súvislosti s námietkou žalovaného poukázal na súdne rozhodnutia vydané v iných obdobných sporoch, z ktorých súdu vyplynulo, že vlastníci vodným dielom dotknutých pozemkov nielenže neboli o zamýšľanej stavbe upovedomení, ale neboli ani účastníkmi správneho konania, v ktorom by mohli svoje záujmy plynúce z ich vlastníctva k dotknutým pozemkom uplatniť, že vlastníctvo k zavodneným pozemkom im nebolo (vyvlastnením) odňaté a že vodné dielo samo o sebe bolo na ich pozemku postavené bez ich súhlasu, a teda protiprávne. Ak teda právni predchodcovia žalobcu neboli účastníkmi žiadnych (správnych) konaní v súvislosti s vodnou stavbou a ani nedali súhlas s jej zriadením na ich pozemkoch, rozhodnutia vydané v týchto konaniach sa nemohli dotknúť ich práv. Súd prvej inštancie neuznal ani námietku žalovaného týkajúcu sa nedostatku jeho pasívnej legitímácie. V tejto súvislosti za nesporné pokladal, že žalovaný ako štátny podnik (zákon č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku) a správca vodného toku, je pasívne legitimovaný vo vzťahu k uplatnenému nároku, nakoľko „nielen hospodári s majetkom štátu, ale je aj priamym subjektom vzťahov k štátnemu rozpočtu a jednou z jeho kompetencií

je i oprávnenie konať v mene štátu v súdnych konaniach prejednávajúcich spory majúce pôvod v majetku štátu. Žalovaný má teda zákonné oprávnenie konať namiesto štátu vo vzťahu k majetku štátu“. Z uvedených dôvodov a s poukazom i na stanoviská právnej praxe k otázke vecnej legitímácie správcu majetku štátu (uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III.ÚS 517/2011-9 zo dňa 22.11.2011, rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 205/2009, rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33Odo 1405/2005 zo dňa 25.10.2006, 33Odo 871/2005 zo dňa 15.12.2005, spoločné stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Krajského súdu v Prešove prijaté na zasadnutí dňa 10.1.2013) súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaný je pasívne legitimovaný v danom spore zo záväzkovo-právneho vzťahu z titulu bezdôvodného obohatenia, z ktorého pohľadávka vzniká tomu, na koho úkor sa iný subjekt bezdôvodne obohatil, a záväzok vzniká tomu, kto obohatenie získal. Dospel k záveru, že v danom prípade žalovaný sa na úkor žalobcu bezdôvodne obohatil a keďže svoj záväzok ani na základe výzvy žalobcu zo dňa 5.9.2019 nespĺnil, preto napadnutým rozsudkom súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi za žalované obdobie od 9.10.2017 do 8.10.2019 (vrátane), t.j. za 2 roky spätne od podania žaloby sumu 6.929,28 €. Pri určení výšky bezdôvodného obohatenia súd vyšiel zo znaleckého posudku č. 20 zo dňa 11.9.2017 vypracovaného Stavebnou fakultou Technickej univerzity v Košiciach, podľa ktorého všeobecná hodnota nájmu pozemku nachádzajúceho sa v kat. území E., Obec Prešov, okres Prešov v KN - E č. XXX/X o výmere 198 m² (za rok 2017) bola stanovená v sume 8,64 €/m² pozemok/rok. Nakoľko sa žalovaný preukázateľne dostal do omeškania so zaplatením žalovanej sumy, súd priznal žalobcovi tiež úroky z omeškania vo výške 5 % ročne podľa ust. § 3 ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. odo dňa nasledujúceho po uplynutí lehoty na plnenie uvedenej vo výzve žalobcu z 5.9.2019, t.j. od 17.9.2019 do zaplatenia. O trovách konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) tak, že v spore úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 %.

Rozsudok napadol včas podaným odvolaním žalovaný, lebo ho pokladal v celom rozsahu za nesprávny a nespravodlivý, a to z dôvodu, že súd prvej inštancie nesprávne zistil skutkový stav a nevysporiadal sa s jeho procesnou obranou a rozsudok je nepreskúmateľný a založený na nesprávnom výklade a použití právnych noriem. Nesúhlasil so zistením (záverom) súdu prvej inštancie, že žalovaný nesporne užíva pozemky žalobcu, a to dokonca bez akéhokoľvek právneho dôvodu, čím sa mal bezdôvodne obohatiť na úkor žalobcu. Z obsahu napadnutého rozsudku (podobne ani z dôkazov predložených žalobcom či z obsahu žaloby) mu nevyplynulo, že by k užívaniu dotknutých pozemkov malo dochádzať výhradnou a konkrétne preukázanou činnosťou žalovaného, resp. že by užívanie malo spočívať v inom než v tom, že uvedenými pozemkami preteká vodný tok, ktorý však môže byť iba vo vlastníctve Slovenskej republiky, teda subjektu, ktorý nemožno stotožňovať so žalovaným. Pritom v zmysle ust. § 5 ods. 2 zák. č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku, štátny podnik nezodpovedá za záväzky štátu, toto zák. ustanovenie súd prvej inštancie prehliadal a nevenoval mu žiadnu pozornosť vo svojom rozhodnutí napriek jeho nespornému významu pre správne posúdenie sporu. Okrem toho mal za to, že pri správe vodných tokov, ktorú podľa názoru žalovaného nemožno stotožňovať so správou majetku štátu, žalovaný ako správca vodného toku nemôže užívať pozemky korýt bez právneho dôvodu. Podľa žalovaného je nepredstaviteľná situácia, aby zákonodarca opomenul upraviť vzťah k pozemkom pod vodnými tokmi (ako sa to zjavne nesprávne javí súdu prvej inštancie), avšak na druhej strane ku všetkým pozemkom naokolo vodného toku poskytoval správcovi vodného toku rôzne oprávnenia (napr. podľa ust. § 49 vodného zákona). Mal za to, že na jeho strane nemôže dochádzať k bezdôvodnému obohateniu, keďže správu vodných tokov vykonáva výlučne na základe vodného zákona, ktorý poskytuje komplexnú právnu úpravu vzťahov k vodným tokom, k dotknutým nehnuteľnostiam nevynímajúc, pričom zákon taxatívne vymedzuje, v ktorých prípadoch za zásahy do právnej sféry či vlastníctva tretích osôb je správca vodného toku povinný poskytnúť náhradu. Podľa žalovaného súd prvej inštancie si zamieňa resp. nerozlišuje pojmy „správa vodných tokov“ a „správa majetku štátu“, čoho výsledkom je neudržateľný záver aj v kontexte žalobcom predkladaných rozhodnutí Najvyššieho súdu ČR k problematike správcovstva majetku štátu, že vodné toky by mali dokonca tvoriť obchodný majetok štátneho podniku. Za tejto situácie (spôsobenej nepochybne aj tým, že vodné toky sú špecifickým predmetom vlastníctva štátu pod špecifickou správou, mimo režimu, resp. klasického poňatia správy majetku štátu podľa zákona o štátnom podniku) neobstojí odôvodnenie rozsudku v odseku 39. (nie je možné aplikovať ust. § 6 zákona o štátnom podniku upravujúce majetkové postavenie štátneho podniku). Žalovaný mal za to, že nemôže niesť viac zodpovednosti ako mu vyplýva zo správy vodných tokov, prípadne niesť zodpovednosť namiesto niekoho iného, či dokonca byť zodpovednostne označovaný bez jasného právneho základu aj samotným súdom. Odôvodnenie rozsudku v odseku 39. vyznieva zmätočne a nezrozumiteľne, keďže zo strany súdu dochádza nepochybne k nesprávnemu nakladaniu s pojmami „konať namiesto štátu“ a „konať v mene štátu“ (súd zjavne nerozlišuje medzi nepriamym zastúpením a priamym zastúpením). V tejto súvislosti

súd na jednej strane nesprávne poukazuje na ust. § 6 zákona o štátnom podniku upravujúce majetkové postavenie štátneho podniku, a to v tom zmysle, že pri majetku (tak samotného záväzku štátu či jeho výlučného vlastníctva vodných tokov), ktorý je predmetom sporu, by mal žalovaný vystupovať v mene štátu, a teda ako žalovaný subjekt by mala byť označená Slovenská republika, a na druhej strane vyvodí záver, že štátny podnik je správne označený ako žalovaný (pasívne legitimovaný). Zdôraznil v tejto súvislosti, že ani vodné toky vo výlučnom vlastníctve štátu ani prípadný peňažný záväzok štátu spojený s týmto vlastníctvom, netvorí majetok žalovaného štátneho podniku podľa žiadneho právneho predpisu a žiadny právny predpis neumožňuje (neukladá) štátnemu podniku v prípade uvedeného majetku konať za štát pred súdom ani nezakladá pre prípady obdobné prejednávaneému sporu zodpovednostné vzťahy štátneho podniku či povinnosť vysporiadať majetkové záležitosti štátu vyplývajúce zo spochybňovania (spornosti) jeho výlučného majetku – vodných tokov a pozemkov pod nimi, ktoré nemôže vlastníť iný subjekt. Vzhľadom na uvedené mal za to, že súd prvej inštancie nedostatočne skúmal vecnú legitimitáciu. Za pochybenie súdu prvej inštancie považoval aj nedostatočné zisťovanie vlastníctva pozemkov a nerešpektovanie právnej úpravy v prospech nadobudnutia vlastníctva štátu. Pri popieraní vlastníctva žalobcu k pozemkom pod vodným tokom zo strany žalovaného sa súd riadne nevysporiadal nielen so znením ust. § 48 ods. 1 druhá veta vodného zákona (vrátane poznámky pod čiarou k odkazu 3), ale ani s vtedajšou právnou úpravou, podľa ktorej pozemky tvoriace korytá vodných tokov prešli najneskôr k 1.4.1975 do vlastníctva štátu (pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Sžo 38/2007). Vzhľadom na nadobúdanie vlastníctva štátu k predmetným pozemkom priamo zákonom, neobstojí ani odôvodnenie rozsudku v odseku 36., ktoré je pre žalovaného aj mimoriadne prekvapivé, keďže súd zisťoval pravdivosť žalobcových tvrdení nie z dôkazov či logických postupov, ale osvojením si obsahu bližšie nešpecifikovaných tzv. obdobných súdnych rozhodnutí či cudzieho skutkového deja vyplývajúce z iných rozhodnutí. Takýto prístup (nazeranie) súdov k ochrane tzv. výlučného vlastníckeho práva štátu i k jeho nadobudnutiu, odmietajúci štátu právo určiť vo verejnom záujme aj priamo samotným zákonom ako nadobúdacím majetkovým titulom, ktoré veci sú iba vo výlučnom vlastníctve štátu, poškodzuje štátne záujmy, pričom zjavne nerešpektuje aj znenie Ústavy SR a je preto potrebné ho odmietnuť. Taktiež vytkol súdu, že sa riadne nevysporiadal ani s jeho námietkou, že stavebné úpravy (zásahy) na predmetných pozemkoch nevykonával ako investor, nevykonával ich ani jeho právny predchodca, keď podľa žalobcom predložených dôkazov investorom mal byť v rokoch 1964 - 1965 Mestský národný výbor v Prešove. Žalovaný v konaní namietal aj úmyselné zamieňanie uvedených stavebných úprav s inými stavebnými úpravami na vodnom toku Delňa, ktoré boli uskutočnené na úplne inom úseku vodného toku a v inom období (v 80. rokoch minulého storočia), pričom ani s touto námietkou sa súd prvej inštancie vôbec nevysporiadal, resp. nesprávne považoval právneho predchodcu žalovaného za subjekt, ktorý požiadal o povolenie na stavebné úpravy na predmetných pozemkoch, resp. ktorý ich vykonal a ktorému následne bolo povolené tieto úpravy užívať, i keď o tom žalobca nepredložil žiadny hodnoverný dôkaz. V tejto súvislosti správanie žalobcu podľa žalovaného možno označiť za zavádzajúce či marenie spravodlivosti, následkom čoho je aj nesprávne súdom uvádzané označenie stavebných úprav (zásahov) na predmetných pozemkoch ako „Úprava Delne v Prešove“ namiesto správneho označenia „Ochrana letného kúpaliska na Delni v Prešove - proti zanášaniu“. Okrem toho nie je zrejmé, ako súd prvej inštancie dospel k zisteniu, že k predmetným pozemkom žalobcu sa vzťahuje rozhodnutie špecifikované v odseku 11. (z uvedeného rozhodnutia takéto zistenie nemožno vyvodiť), pričom tento odsek je nepochybne v rozpore s odsekom 13., v ktorom sa uvádza úplne iná stavebná akcia. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalovaný navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok tak, že žalobu zamietne a prizná mu náhradu trov konania.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedol, že napadnutý rozsudok Okresného súdu Košice I považuje za správny a spravodlivý, súd prvej inštancie správne a v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, vysporiadal sa s procesnou obranou žalovaného, správne použil a vyložil relevantné právne normy a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodnil. Podľa žalobcu námietky žalovaného obsiahnuté v podanom odvolaní vo vzťahu k nedostatku jeho aktívnej legitimitácie, k pasívnej legitimitácii žalovaného a nedostatočne zistenému skutkovému stavu neobstoja. V otázke pasívnej legitimitácie žalovaného sa v plnej miere stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku a odkázal na svoju argumentáciu prezentovanú už v priebehu konania pred súdom prvej inštancie. Zastával názor, že súd prvej inštancie sa správne vysporiadal s touto námietkou žalovaného so záverom, že žalovaný je pasívne legitimovaný v danom spore, a to s poukazom na ust. § 6 ods. 2 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku a pomerne rozsiahlu judikatúru, ktorú predložil súdu. Rovnako upriamil pozornosť súdu na skutkovo a právne totožné konania a rozhodnutia v nich vydané Okresným súdom Košice I a Okresným súdom Prešov. Zdôraznil, že skúmanie vecnej legitimitácie, či už aktívnej alebo pasívnej, je imanentnou

súčasťou každého súdneho konania a jej danosť je nevyhnutnou podmienkou úspechu akejkoľvek žaloby. Z uvedeného mu vyplynulo, že aj v prípadoch, v ktorých sa súd výslovne v odôvodnení rozsudku otázkou vecnej legitímácie (aktívnej a pasívnej) strán nezaoberá, platí, že táto otázka bola z jeho strany predmetom prieskumu. K otázke postavenia štátneho podniku v súdnom konaní poukázal tiež na dôvodovú správu k novele Občianskeho súdneho poriadku vykonanej zákonom č. 273/2007 Z.z., podľa ktorej, cit.: „Od konania v mene štátu niektorou zložkou štátu na súde podľa § 21 ods. 1 treba odlišovať stav, keď nie štát, ale priamo zložka podľa osobitného predpisu, je účastníkom konania. V uvedených prípadoch bude vecne legitimovanou osobou a účastníkom konania samotná zložka štátu. Označenie štátu popri zložke štátu v týchto prípadoch (napríklad SR - štátny podnik) je nadbytočné. Odmietnutiu spravodlivosti (*denegatio iustitiae*) by sa však rovnal stav, ak by súd z takéhoto nadbytočného označenia štátu popri vecne legitimovanej právnickej osobe - príslušnej zložke štátu, žalobu zamietol (pre nedostatok vecnej legitímácie). Už vôbec neprichádza do úvahy pri takomto nadbytočnom označení štátu zastavenie konania pre nedostatok procesných podmienok konania. Súdu nemôže robiť problém takéto nadbytočné označenie štátu, pretože toto možno považovať za odstrániteľný nedostatok podania účastníka konania. O to viac to platí, keď samotná aplikačná prax v otázke „známej pomlčky“ pri označovaní zložiek štátu v spojení so samotným označením štátu, privodila opatrnícke postupy účastníkov konania pri označovaní zložiek štátu. V praxi takto napríklad pretrvávajúcej nejednotnosť označovania štátneho podniku. Podľa § 6 ods. 1 zák. č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku „veci, s ktorými podnik hospodári sú v štátnom vlastníctve“. To mnohokrát evokuje v účastníkoch konania uvádzať pri označovaní štátneho podniku aj štát, napríklad „SR - LESY Slovenskej republiky, štátny podnik“. To však je nadbytočné, pretože podľa § 5 ods. 1 zákona o štátnom podniku „podnik je právnickou osobou; vystupuje v právnych vzťahoch vo svojom mene a nesie zodpovednosť vyplývajúcu z týchto vzťahov“. Tu je vidno rozdiel oproti správe majetku štátu, kedy správca vykonáva právne úkony v mene štátu“. K namietanému skutkovému zisteniu súdu, že žalovaný nesporne užíval pozemky vo vlastníctve žalobcu, a to bez akéhokoľvek právneho dôvodu, čím sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil, žalobca poukázal na skutočnosť, že za bezdôvodné obohatenie sa považuje aj užívanie cudzej veci bez právneho dôvodu, pričom práve o taký prípad ide v prejednávanej veci. Žalovaný v žalovanom období užíval nehnuteľnosti žalobcu tým, že na týchto nehnuteľnostiach sa nachádza umelý vodný tok Delňa, ktorého správcom je žalovaný. Žalovaný tak vykonáva právo nájmu cudzej veci, pričom so žalobcom nemá uzavretú platnú nájomnú zmluvu, čoho dôsledkom je povinnosť žalovaného vydať žalobcovi takto vzniknuté bezdôvodné obohatenie. Vzhľadom na uvedené mal za to, že v prejednávanej veci nie je potrebné dokazovať žalovanému akúsi výhradnú a konkrétne preukázanú činnosť, keďže na vznik bezdôvodného obohatenia postačuje skutočnosť, že umelý vodný tok rieky Delňa v správe žalovaného sa nachádza – preteká nehnuteľnosťami v jeho vlastníctve, pričom žalovaný za užívanie majetku žalobcovi neposkytuje žiadnu finančnú náhradu. Za nedôvodnú považoval i námietku žalovaného týkajúcu sa jeho aktívnej legitímácie v konaní, pričom k tvrdeniu, že pozemky tvoriace korytá vodných tokov prešli najneskôr k 1.4.1975 do vlastníctva štátu, žalobca poukázal na znenie ust. § 48 ods. 1 zák. č. 364/2004 Z.z., z ktorého vyplýva, že správca vodného toku, je aj správcom pozemkov koryt, ktoré sú vo vlastníctve Slovenskej republiky. To znamená, že cit. ustanovenie upravuje, kto je správcom pozemkov koryt (tých, ktoré už sú vo vlastníctve Slovenskej republiky), ale nerieši prechod vlastníckeho práva pozemkov koryt, ktoré nie sú vo vlastníctve Slovenskej republiky, na Slovenskú republiku. To, že pozemky, na ktorých sú korytá vodných tokov, sa stali majetkom štátu, bolo upravené v ust. § 31 zákona č. 138/1973 Zb. účinného od 1.4.1975, ktorý definoval vodný tok včítane jeho koryta. Následne zákon č. 184/2002 Z.z. (účinný od 1.6.2002), ktorým bol zrušený zákon č. 138/1973 Zb., už vodné koryto nedefinoval ako súčasť vodného toku. Citoval ďalej ust. § 12 ods. 2 OZ účinného od 1.6.2002 (podľa ktorého stavby, vodné toky a podzemné vody, nie sú súčasťou pozemku) a článok 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu. Ústava Slovenskej republiky neumožňuje, aby k vyvlastneniu alebo nútenému obmedzeniu vlastníckeho práva došlo priamo zákonom, ale na základe zákona (nález pléna Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 38/95 zo dňa 3.4.1995). Za rozhodujúci v prejednávanej veci považuje žalobca právny názor vyjadrený v náleze Ústavného súdu ČR sp. zn. III.ÚS 307/99 zo dňa 18.5.2000, ktorý vo vzťahu k otázke potlačenia vlastníckeho práva práve ust. § 31 ods. 1 zákona č. 138/1973 Zb., okrem iného uviedol: „Základní aspekt právního posouzení, dle něhož ústavní předpis sám o sobě (čl. 8 odst. 2 úst. zák. č. 100/1960 Sb.) vede k zániku (potlačení) vlastníckého práva, je neudržitelný, a to dokonce i ve světle právního režimu totalitního státu z doby před rokem 1989. Ústavní předpis sám o sobě není s to zasáhnout do konkrétních individuálních vlastníckých vztahu, ale jako takový představuje toliko (ústavní) podklad pro následné (správní) rozhodnutí, jimž by v intencích prováděcího zákona

vlastnícké vzťahy k následne zavodneným pozemkům jako individuálním správním aktem mohly být změněny“. Poukázal na skutočnosť, že doposiaľ je v katastri nehnuteľností vedený ako výlučný vlastník predmetných pozemkov, pričom v konaní nebolo preukázané, že by mu bolo odňaté toto vlastníctvo napr. vyvlastnením. Na základe uvedeného mal žalobca za to, že ako aktívne vecne legitimovaná osoba má právo na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanému. K námietke nedostatočne zisteného skutkového stavu odkázal aj na rozsudok Okresného súdu Košice I v konaní sp. zn. 36C 45/2008, v ktorom bolo vykonané rozsiahle dokazovanie a z ktorého vyplýva, že stavba v zmysle projektovej dokumentácie č. 14/64 „Ochrana kúpaliska na Delni proti zanášaniam“ je totožnou so stavbou „Úprava Delne v Prešove, I. stavba a II. stavba“, ktorej užívanie bolo povolené Povodiu Bodrogu a Hornádu (právnemu predchodcovi žalovaného) rozhodnutím ONV v Prešove, odborom poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva v Prešove č. Pôd.XXX/XX zo dňa 14.8.1983. Nakoľko sa jedná o tú istú stavbu, žalobca mal za to, že ani táto námietka žalovaného nemôže obstáť. Na základe uvedených dôvodov žalobca navrhoval, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil a priznal mu voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Žalovaný na vyjadrenie žalobcu k odvolaniu nereagoval.

Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovanej ako podané včas (§ 362 CSP) a oprávnenou osobou, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario, v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379, § 380 ods. 1, 2 CSP a z hľadiska uplatnených odvolacích dôvodov [podľa § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) CSP], s prihliadnutím na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok konania v zmysle § 380 ods. 2 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné, pretože súd prvej inštancie v danom spore otázku pasívnej legitimácie žalovanej strany neposúdil po právnej stránke správnym spôsobom a z tohto dôvodu je preskúmaný rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým bolo žalobe vyhovené, vecne nesprávny, a preto ho odvolací súd podľa ust. § 388 CSP zmenil tak, že žalobu zamietol.

Rozsudok odvolacieho súdu bol verejne vyhlásený dňa 21.12.2022 o 10:30 hod., po predchádzajúcom oznámení miesta a času tohto procesného úkonu na úradnej tabuli a webovej stránke Krajského súdu v Košiciach a pri zachovaní zákonnej lehoty v súlade s ust. § 219 ods. 1, 3 a § 378 ods. 1 CSP.

Svojimi odvolacími námietkami žalovaný namietal správnosť zistenia skutkového stavu a spôsobu právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie ako aj porušenie práva na spravodlivý proces z dôvodu nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku, v ktorom sa súd nevysporiadal riadne s jeho námietkami a procesnou obranou, t.j. uplatnil odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) CSP.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, t.j. vyvodzuje zo skutkového zistenia, aké práva a povinnosti majú sporové strany podľa príslušného právneho predpisu. Nesprávnym právnym posúdením veci [odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP] je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie). O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo ak aplikoval síce správny právny predpis, ale ho nesprávne vyložil, príp. zo skutočností dostatočne preukázaných vyvodil nesprávne závery o právach a povinnostiach strán.

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku v rozsahu odvolacích námietok žalovaného obsiahnutých v podanom odvolaní dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, nesprávnym spôsobom však posúdil otázku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného v danom spore z dôvodu nesprávnej interpretácie a aplikácie relevantného právneho predpisu, pokiaľ dospel k záveru, že žalovaný je nositeľom právnej povinnosti vo vzťahu k uplatnenému nároku zo zodpovednostného právneho vzťahu titulom bezdôvodného obohatenia, a to na podklade úvahy, že žalovaný je správcom majetku vo vlastníctve štátu, priamym subjektom vzťahov k štátnemu rozpočtu v zmysle zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku v znení neskorších predpisov, pričom je oprávnený konať v mene štátu, prípadne namiesto štátu v súdnych konaniach týkajúcich sa majetku štátu. Táto právna úvaha súdu prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu ale nie je správna a odvolanie žalovaného z hľadiska

uplatneného odvolacieho dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP považuje odvolací súd za opodstatnené.

Vo všeobecnosti sa pojem vecná legitímácia v civilnom konaní používa pre označenie stavu vyplývajúceho z hmotného práva, kedy je jedna strana subjektom práva a druhá procesná strana subjektom povinností, ktoré sú predmetom konania. Aktívnu vecnou legitímáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), resp. procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Pasívnu legitímáciu má tá strana sporu, ktorá je nositeľom subjektívnej povinnosti vyplývajúcej z hmotného práva, o ktorej sa v konaní rozhoduje. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania a súd vecnú legitímáciu v konaní skúma z úradnej moci, teda aj v takom prípade, ak ju žiaden z účastníkov nenamieta. Existencia vecnej legitímácie na oboch stranách sporu predstavuje predpoklad vyhovenia žalobe; absencia aktívnej alebo pasívnej vecnej legitímácie naopak vedie k jej zamietnutiu (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 192/2004). Podľa záverov právnej praxe platí, že ak sa súd v rozhodnutí k vecnej legitímácii nevysloví, neznamená to, že sa otázkou vecnej legitímácie strán v konaní nezaoberal, pričom nie je nevyhnutné, aby túto skutočnosť v rozhodnutí výslovne konštatoval (porov. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 205/2009 zo dňa 29.6.2010, tiež nález Ústavného súdu SR III.ÚS 191/2018 zo dňa 13.11.2018).

Podľa ust. § 488 Občianskeho zákonníka záväzkovým vzťahom je právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie (pohládávka) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť splniť záväzok.

Podľa § 489 OZ záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone.

Podľa § 451 ods. 1 OZ kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

Podľa § 456 OZ predmet bezdôvodného obohatenia sa musí vydať tomu, na úkor koho sa získal. Ak toho, na úkor koho sa získal, nemožno zistiť, musí sa vydať štátu.

Podľa § 451 ods. 2 OZ bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Z cit. zákonných ustanovení vyplýva, že povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie postihuje subjekt, ktorý ho získal. V prípadoch, keď k vzniku bezdôvodného obohatenia dochádza neoprávneným užívaním, bude týmto subjektom užívateľ príslušnej hodnoty. Jeho identifikácia je v praxi problematická vtedy, keď k cudzej hodnote má právny či faktický vzťah hneď niekoľko osôb. O takúto situáciu pôjde aj tam, kde neoprávnené užívanie pozemku spočíva v umiestnení neoprávnenej stavby na ňom, pokiaľ užívateľ stavby nie je osoba totožná s jej vlastníkom. Právna teória (porovnaj napr. ELIÁŠ, J., BRIM, L., ADAMOVIČ, H.: *Bezdôvodné obohacenie*, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, 252s) i súdna prax (napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33Odo 1405/2005 zo dňa 25.10.2006) v tejto otázke dospeli k záveru, že povinnosť poskytovať náhradu vlastníkovi pozemku, na ktorom stojí stavba, spočíva na vlastníkovi stavby bez ohľadu na to, akým spôsobom svoje vlastnícke právo využíva. V spore o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo vlastníkovi stavby na úkor vlastníka stavbou zaťaženého pozemku, je preto pasívne vecne legitimovaný vždy vlastník stavby a nie jej užívateľ (pozri tiež uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 28Cdo 672/2012 zo dňa 3.4.2012). K tomuto riešeniu sa pripojil tiež Najvyšší súd SR, ktorý vo svojom uznesení sp. zn. 8Cdo 186/2018 zo dňa 17.6.2019 formuloval záver, že v prípade užívania cudzieho pozemku bez právneho titulu umiestnením stavby na ňom, sa bezdôvodne obohacuje vlastník stavby na cudzom pozemku, kedy k jeho obohateniu dochádza

už titulom vlastníckeho práva, ktoré zakladá jeho oprávnenie užívať stavbu. Najvyšší súd SR v tomto rozhodnutí výslovne odmietol názor, že pasívne legitimovaným na vydanie bezdôvodného obohatenia je vždy ten subjekt, ktorý skutočne pozemok užíval a v nadväzujúcej argumentácii akcentoval, že pod užívaním pozemku, na ktorom je umiestnená stavba vo vlastníctve inej osoby než vlastníka pozemku, je treba rozumieť už umiestnenie stavby na pozemku, bez ohľadu na spôsob jej užívania. Podľa jeho vysvetlenia totiž už umiestnenie stavby bráni vlastníkovi pozemku tento riadne užívať. „Povinnosť poskytovať náhradu vlastníkovi pozemku, na ktorom stojí stavba, stíha vlastníka stavby bez ohľadu na to, akým spôsobom realizuje svoje vlastnícke právo. Z rovnakých dôvodov nie je podstatné ani to, či prípadne komu prináša užívanie stavby zisk“.

Odvolačný súd sa s uvedenými závermi právnej teórie a aplikačnej praxe v otázke vecnej pasívnej legitimácie v prípade užívania cudzieho pozemku bez právneho titulu umiestnením stavby na ňom stotožňuje. Podľa názoru odvolacieho súdu tieto právne závery možno vzťahovať i na prejednávaný spor, v ktorom sa žalobca domáha vydania bezdôvodného obohatenia získaného tým, že vodný tok potoka Delňa (v umelom koryte), ktorého správcom je žalovaný štátny podnik, preteká nehnuteľnosťami vo vlastníctve žalobcu (pozemky žalobcu tvoria koryto vodného toku). Podľa žalobcu žalovaný tak vykonáva právo nájmu cudzej veci, ku ktorej nemá uzatvorenú nájomnú zmluvu, čím sa na jeho úkor bezdôvodne obohacuje a je preto povinný takto získané bezdôvodné obohatenie žalobcovi vydať.

V konaní nebola medzi stranami spornou skutočnosť, ktorú súd prvej inštancie vo svojej úvahe celkom opomenul, a síce, že podľa Čl. 4 Ústavy Slovenskej republiky vodné toky (rovnako i nerastné bohatstvo, jaskyne, podzemné vody a prírodné liečivé zdroje) sú vo vlastníctve Slovenskej republiky. Podľa ust. § 43 ods. 1 a 2 zák. č. 364/2004 Z.z. o vodách (vodný zákon) v znení neskorších predpisov, na ktoré správne odkázal pri posúdení sporu aj súd prvej inštancie, vodným tokom je vodný útvar trvalo alebo občasne tečúcich povrchových vôd po zemskom povrchu v prirodzenom koryte alebo v umelom koryte, ktoré je jeho súčasťou, a ktorý je napájaný z vlastného povodia alebo z iného vodného útvaru. Vodným tokom sú aj vody v slepých ramenách, mŕtvych ramenách a odstavených ramenách, ak sú ovplyvňované hydrologickým režimom vodného toku, ako aj vody umelo vzduť v koryte. Vodným tokom zostávajú aj povrchové vody, ktorých časť tečie pod zemským povrchom alebo zakrytými úsekmi (odsek 1). Ak preteká vodný tok po pozemku, ktorý je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vodná plocha so spôsobom využitia pozemku ako vodný tok, je tento pozemok korytom. Ak preteká vodný tok po pozemku, ktorý nie je takto evidovaný v katastri nehnuteľností, je korytom pozemok tvoriaci dno a brehy, v ktorých odtekajú vody až po brehovú čiaru (odsek 2).

V danej veci pre posúdenie, či sa žalovaný alebo iný subjekt na úkor žalobcu bezdôvodne obohacuje, bolo podstatným zistenie otázky vlastníckeho práva vodného toku, ktorý preteká po pozemkoch žalobcu, evidovaných v katastri nehnuteľností ako vodná plocha. Podľa názoru odvolacieho súdu týmto povinným subjektom v danom prípade nie je žalovaný. Žalobca neoprávnenosť užívania pozemkov v jeho vlastníctve nevyvodzoval v súvislosti s výkonom správy alebo z porušenia oprávnení či povinností žalovaného (ako správcu majetku štátu) ustanovených zákonom vo vzťahu k zverenému majetku štátu, pričom v žalobe ani netvrdil, že by (neoprávnené) užívanie pozemkov malo spočívať v inej skutočnosti než v tom, že jeho pozemkami preteká vodný tok, ktorý však môže byť (je) vo výlučnom vlastníctve štátu. V tomto spore o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo užívaním predmetných pozemkov žalobcu tvoriacich koryto vodného toku Delňa, ktorý nad akúkoľvek pochybnosť je vo vlastníctve štátu, je preto podľa názoru odvolacieho súdu vecne pasívne legitimovaným subjektom priamo štát – Slovenská republika, bez ohľadu na to, akým spôsobom využíva svoje vlastnícke právo a nevynímajúc pritom ani skutočnosť, že správou vodných tokov na základe zákonného zmocnenia štát poveril žalovaného (§ 48 ods. 2 zák. č. 364/2004 Z.z. o vodách v znení neskorších predpisov). V otázke posúdenia svojej pasívnej vecnej legitimácie žalovaný výstižne poukázal i na ust. § 5 ods. 2 zák. č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého štátny podnik nezodpovedá za záväzky štátu alebo iných subjektov. Odvolací súd poukazuje v tejto súvislosti na právne postavenie štátneho podniku, ktorý je právnickou osobou, vystupuje v právnych vzťahoch vo svojom mene a nesie zodpovednosť vyplývajúcu z týchto vzťahov (§ 5 ods. 1 zák. č. 111/1990 Zb.). Majetok v správe štátneho podniku je síce majetkom štátu, avšak v súlade s cit. ust. § 5 ods. 2 zák. č. 111/1990 Zb. tento majetok nie je možné použiť na úhradu tzv. „cudzích“ záväzkov štátu, t.j. na úhradu záväzkov, ktoré s činnosťou

daného štátneho podniku nesúvisia, resp. nezaväzujú priamo štátny podnik. Uvedené v zásade platí aj naopak. Štát nezodpovedá za záväzky štátneho podniku, a to napriek tomu, že štátne podniky spravujú majetok štátu. Vymedzenie zodpovednosti štátu za štátne podniky a naopak v predmetnom ustanovení zodpovedá postaveniu štátnych podnikov ako samostatných subjektov práva, v zásade oddelených od štátu (MAMOJKA, KUBINCOVÁ, MAMOJKA ml. a kol.: Postavenie a hospodárenie štátnych podnikov, 1. vydanie, 2018. s. 431 – 434). Odvolací súd i v kontexte súvisiacej žalobnej argumentácie žalobcu poukazuje tiež na ust. § 2 ods. 2 zák. č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov, podľa ktorého správca koná v mene štátu pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku štátu, ktorý spravuje, alebo sporného majetku, ktorého správcom by mal byť podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov. Z tohto zák. ustanovenia je zrejmé, že vo veciach spravovaného majetku správca, v danom prípade žalovaný, koná pred súdom v „mene štátu“, z čoho výslovne vyplýva, že v súdnom konaní, predmet ktorého súvisí s ním spravovaným majetkom (v danom prípade vodný tok Delňa), nevystupuje vo vlastnom mene. Žalobca v priebehu konania pred súdom prvej inštancie i v podanom odvolaní na námietku nedostatku pasívnej legitímácie zo strany žalovaného reagoval zotrvaním na svojom názore, že práve žalovaný ako správca vodného toku je nositeľom povinnosti na vydanie bezdôvodného obohatenia, plnenia ktorej sa žalobou domáha, a to s poukazom na ust. § 6 ods. 2 zák. č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku (podľa ktorého podnik koná v mene vlastníka majetku, ktorý spravuje podľa odseku 1, v konaní pred súdom a orgánmi verejnej správy; obdobne je oprávnený konať v mene štátu vo veciach, ak vlastnícke právo štátu je sporné). Toto zákonné ust. však žalobca interpretuje mylne v nesprávnom zmysle, keďže nerozlišuje medzi konaním správcu „v mene štátu“ pri výkone správy majetku štátu (t.j. ak správca v konaní vystupuje len v pozícii osoby konajúcej za štát) od stavu, kedy vecne legitimovanou osobou a účastníkom konania – či už na strane žalobcu alebo na strane žalovaného, je priamo samotný správca, resp. zložka štátu podľa osobitného predpisu, ktorá koná vo vlastnom mene), pričom žalobca odkázal aj na judikatúru súdov, ktorá však na posudzovaný prípad nie je primerane aplikovateľná. Odvolací súd v tejto súvislosti pripomína, že úvahy o vecnej legitímácii sú imanentnou súčasťou hmotnoprávneho posúdenia veci, a preto súdu zásadne neprináleží v rámci plnenia povinnosti dávať poučenie o procesných právach a povinnostiach (§ 160 CSP) viesť žalobcu k odlišnému vymedzeniu žalovaného subjektu. Odvolací súd vo svojich úvahách mal na zreteli i právny názor vyslovený Ústavným súdom SR v jeho náleze sp. zn. II. ÚS 675/2016 zo dňa 12.1.2017, vychádzajúci z povinnosti konajúceho súdu vyzvať žalobcu na odstránenie vady žaloby spočívajúcej v jej nezrozumiteľnosti z dôvodu neurčitosti v prípade, ak v nej žalobca označí ako žalovaného len štátny orgán oprávnený konať za štát, a nie štát samotný, pokiaľ z opisu rozhodujúcich skutočností inak vyplýva, že nárok sa uplatňuje zo zodpovednosti za škodu štátu. Odvolací súd v tejto súvislosti poznamenáva, že na rozdiel od právnej situácie riešenej v zmiernenom rozhodnutí, kedy hoc len odkazom na zákon č. 514/2003 Z.z. zo žaloby bolo možné jednoznačne vyvodiť, že smeruje voči štátu, keďže uplatnený nárok mal nezameniteľný pôvod v jeho zodpovednosti za škodu upravenú v tomto zákone, v posudzovanom prípade takéhoto vodítka niet, keďže zo žaloby nad akúkoľvek pochybnosť nevyplýva, že spôsobom vymedzenia uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia smeruje voči štátu. Inak povedané, v zmiernenom prípade bola zodpovednosť štátu podľa žaloby daná zákonom a označenie štátneho orgánu v tomto kontexte bolo možné považovať za vadu žaloby; naproti tomu z obsahu žaloby v danej veci nemožno vyvodiť záver, že nositeľom povinnosti na vydanie bezdôvodného obohatenia je štát, v priebehu konania pred súdom prvej inštancie mali strany na otázku pasívnej vecnej legitímácie odlišný názor a žalobca sa plnenia peňažnej povinnosti titulom vydania bezdôvodného obohatenia voči žalovanému domáha aj v odvolacom konaní, z čoho vyplýva, že medzi opisom rozhodujúcich skutočností, zodpovedajúcou právnou argumentáciou žalobcu a spôsobom označenia žalovaného v prejednávanom prípade zjavného rozporu nebolo.

Na podklade uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že žalovaný nie je nositeľom právnej povinnosti na vydanie bezdôvodného obohatenia vzniknutého užívaním cudzieho majetku, a teda pasívne vecne legitimovaným subjektom v danom spore a z tohto dôvodu je preskúmané rozhodnutie súdu prvej inštancie vecne nesprávne a muselo byť odvolacím súdom zmenené podľa ust. § 388 CSP tak, že odvolací súd žalobu v celom rozsahu zamietol.

Vzhľadom na zmenu napadnutého rozsudku odvolací súd v súlade s ust. § 396 ods. 2 CSP rozhodol o nároku na náhradu trov celého konania, ktoré stranám vznikli v konaní pred súdom prvej inštancie i v odvolacom konaní tak, že podľa § 255 ods. 1 CSP priznal procesne plne úspešnému žalovanému

nárok na 100 % náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý nemal úspech v konaní. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozsudku, ktorým sa konanie kon (§ 262 ods. 2 CSP).

Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak: a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP). Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1, 2 CSP). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Táto povinnosť neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP). V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a procesnej

obransy, okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného odvolania (§ 435 CSP).